

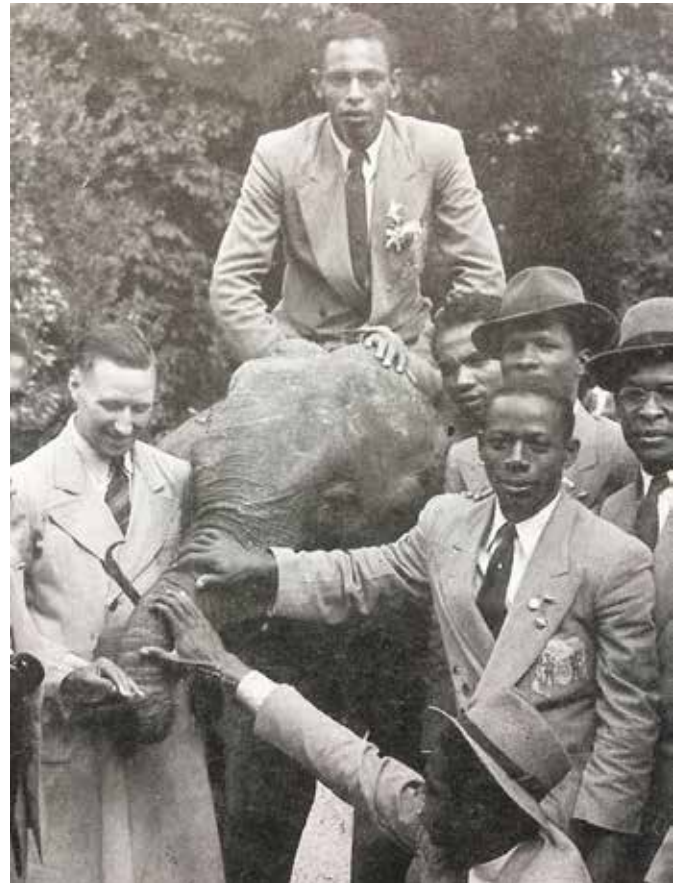
Met de opening van het sportmuseum voor Suriname is een basis gelegd waarop goed kan worden voortgebouwd.

VAN STOFZUIGERDOOS NAAR HALL OF FAME

Cees Klapwijk

Veel Nederlanders, ook die van Surinaamse afkomst, lijken de sportgeschiedenis van Suriname in de eerste plaats te associëren met de voetballers die hun roem buiten Suriname vergaarden: de namen van Clarence Seedorf, Ruud Gullit, Frank Rijkaard komen er moeiteloos uit. En na een beetje aandringen herinnert men zich een titel als *Deze neger wijkt voor niemand*, het boek uit 2005 over de carrière van Winston Bogarde. Daarna pas borrelen de namen op van de andere grote Surinaamse sporthelden: Anthony Nesty, Letitia Vriesde en Nelli Cooman. Recent nam in Nederland de naamsbekendheid van taekwondo-grootmeester Eric Lie toe, dankzij *Tenzij de vader*, in 2016 gepubliceerd door zijn dochter Karin Amatmoekrim. De Surinaamse sportgeschiedenis is echter nog kleurrijker, en zeker ook ouder.

Op 6 november 2016 werd in Paramaribo het Sportmuseum van Suriname geopend. Het heeft tot doel te bevorderen dat de eigen Surinaamse sportieve erfenis beter zichtbaar wordt, lokaal in het museum, maar via het internet ook voor de hele wereld. Om hiermee de oude sporthelden – de iconen – te eren, maar ook om meer recht te doen aan de volle breedte van de Surinaamse sportgeschiedenis, inclusief de volkssporten. De ontwikkeling van de georganiseerde sportbeoefening vormt een belangrijk deel van de algemene geschiedenis van Suriname, in de koloniale tijd, maar ook in de recente decennia: inzichten over thema's als identiteitsontwikkeling, migratie en mechanismen van in- en uitsluiting kunnen worden verdiept met kennis over de sportgeschiedenis. Daarom dient het een breder belang dat het Sportmuseum activiteiten ontplooit om de sportgeschiedenis te documenteren en door te geven; dat is van belang voor de sporthistorici, maar natuurlijk vooral ook voor nieuwe generaties in Suriname en in de diaspora.

In 1948 bezocht Guno Hoen onder meer Ouwehands dierenpark, waar hij zich jolig liet fotograferen op een olifant. Bron: Hoen, Guno. *Groot Sportfotoboek Suriname*, tweede druk. Paramaribo: Suriprint, 2003, 116.

Daarnaast gaan in de Surinaamse wereld van de sport tal van *tori's* (verhalen) rond, soms vreugdevol, maar soms ook schrijnend of ronduit dramatisch. Het zijn interessante mengelingen van feit en fictie waarvan het de moeite waarde is om deze te registreren en schriftelijk of multimediaal een breder bereik te geven.

De initiatiefnemers

Het initiatief voor het Sportmuseum van Suriname valt onder de verantwoordelijkheid van de in Paramaribo gevestigde Stichting Sportdocumentatie Guno Hoen. Deze stichting werd oorspronkelijk

opgericht door een aantal personen die zich primair bekommerden om de journalistieke nalatenschap van Guno Hoen, een Surinamer die van het vastleggen van de sportgeschiedenis van zijn land een belangrijke levensvervulling maakte. Het is vooral dankzij hem dat we anno 2017 nog enigszins een beeld kunnen opbouwen van een aantal decennia uit de Surinaamse sportgeschiedenis.

Dankzij het internet en de digitalisering kon echter ook een verrassende nieuwe vorm van projectmatige samenwerking ontstaan. De Koninklijke Bibliotheek in Den Haag leverde hand- en spandiensten, onder andere via de digitalisering van sportpublicaties in de Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren.¹ Het datamanagementbedrijf Alembro (met vestigingen in Heerhugowaard en Paramaribo) stond belangeloos borg voor de technische facilitering van de website van het museum.² Het Surinaams Olympisch Comité faciliteert het museum door de beschikbaarstelling van ruimte en is ook anderszins positief betrokken.

Guno Hoen

Guno Hoen werd in 1922 in Paramaribo geboren en begon zijn sportieve carrière als straatvoetballertje. In zijn 'Herinneringen aan een rotjeugd', die de schrijver Don Walther Donner onder de titel *Swietie Sranang* bundelde,³ krijgen we een korte sfeerteekening van dat straatvoetbal in Paramaribo: 'Een hoogst enkele maal speelden we tegen de jongens van de Wagenwegstraat. Daarmee was het kwaad kersen eten. Jongens als Guno Hoen [...] stonden bekend als plattebruggers (straatjongens) die met messen en kapotte flessen vochten. Je mocht niet van ze winnen anders was het knokken geslagen.' Donner was zelf zeven jaar jonger dan Guno Hoen, dus hij heeft zich allicht wat laten intimideren door die opgeschoten jongens.

In zijn herinnering waren het de brave leeftijdgenootjes uit Paramaribo's betere buurt (Heerenstraat, Gravenstraat) waar later nooit meer iets van werd vernomen, maar hebben juist de plattebruggers 'het erg ver geschopt in de samenleving. Guno Hoen bijvoorbeeld werd een bekend schrijver, sportverslaggever en een beroemd voetballer'.

Op zijn twaalfde begon de straatjongen Guno te voetballen in verenigingsverband, ongeschoeid, dus als een *blootvoeter*. Die vereniging was opgericht door een sergeant Roell, met als doel om de jongens van de straat te houden. Als dienstplichtig militair,

bij het Eerste Bataljon Infanterie, brak Guno op twintigjarige leeftijd door op de schoenen die hij geleend had van de gepensioneerde soldaat Peters. Dat was toen hij in Albina (in het oosten van Suriname) gelegerd was en zijn team speelde tegen St. Laurent (Frans-Guyana). Men hoefde slechts de veerboot te nemen om aan de andere kant van de Marowijne te spelen.

Vanaf 1945 tot 1960 speelde Hoen bij verschillende verenigingen. Dit heeft hem in 1948 met de nationale selectie in Nederland gebracht, bij welke gelegenheid Ouwehands dierenpark werd bezocht. In de periode 1945 tot 1983 heeft Hoen in verschillende publieke functies gewerkt, variërend van politiemans tot hoofdinspecteur bij de Sociale Dienst. Want dat je 'beroemd' was als voetballer en sportverslaggever betekende zeker niet dat je er met je gezin van kon eten.

Het was na zijn actieve voetbalperiode dat Guno Hoen bekendheid verwierf als sportverslaggever en schrijver. In 1980 publiceerde hij *Sporthelden uit ons verleden*, in 1989 verscheen *Onze Sporthelden, deel II* en in 1999 *Onze sporthelden, deel III*. In 2002 verscheen het *Groot Sportfotoboek Suriname*, met een verbeterde uitgave in 2003, waarvan in 2015 bij boekhandel Vaco in Paramaribo nog exemplaren te koop waren. Minder bekend is dat Hoen ook graag Surinaamse spreekwoorden en zegswijzen verzamelde, de zogenaamde *odo's*. Hij verzorgde hierover diverse uitgaven.

Sportmuseum

In het kader van zijn werk als sportjournalist verzamelde Hoen portretten van sporters en officials en foto's van allerlei sportevenementen. De kwaliteit van deze foto's is nogal wisselend, hij varieert van wazige amateurkiekjes tot prachtig vakwerk. Voor een deel hebben de foto's een nuttige bestemming gevonden in de hierboven genoemde boeken. Voor een deel gebruikte Hoen deze om zijn eigen particuliere *Hall of Fame* in te richten. Ook gebruikte hij de foto's ter decoratie. Naar verluidt waren op het eind van zijn leven hele wanden van zijn huis beplakt met foto's, van de wielrenster Truus Mak tot de dekhengst Norbert, die in 1998 werd ingevlogen om het landelijke paardenbestand te verbeteren.

Een aantal sportliefhebbers in Suriname heeft tijdig het historisch belang onderkend van de foto's en stond de inmiddels bejaarde Guno Hoen ter zijde bij de productie van het *Groot Sportfotoboek*. Voor het maken van dit fotoboek is ook gebruik gemaakt van foto's die voor de gelegenheid beschikbaar waren gesteld door de verschillende sportbonden en

¹ www.dbnl.org

² www.halloffame.sr of www.sportmuseum.sr

³ Donner, Don Walther. *Swietie Sranang. Kan me nog meer vertellen. Herinneringen aan een rotjeugd*. Rotterdam: Laetitia Boeken, [1990].

door particulieren. Naar aanleiding van het maken van het *Groot Sportfotoboek* ontstond het idee, zo vertelde Robert Buth (eertijds directeur van de Stichting Algemeen Zwembad Parima), om in 2004 de Stichting Sportdocumentatie Guno Hoen op te richten.

De vervolgstap was om aan degenen die foto's voor het boek beschikbaar hadden gesteld, te vragen om deze ook voor het museum beschikbaar te stellen. Hier is blijkbaar niet onverdeeld positief op gereageerd, want in het *Groot Sportfotoboek* zijn nogal wat foto's te vinden waarvan de originelen niet in de collectie van Guno Hoen voorkomen. Althans, niet in de stofzuigerdoos die mij ter hand werd gesteld, toen ik in 2015 samen met John Pel van de Stichting Duurzame Ontwikkeling Suriname (Stichting d'ONS⁴) mijn eerste overleg had met voorzitter Rob Buth van de Stichting Sportdocumentatie Guno Hoen. Deze stofzuigerdoos was na zijn overlijden in 2010 liefdevol gevuld met alle foto's die in huize Hoen waren gevonden, inclusief die waarmee de wanden beplakt waren geweest. De doos wachtte vervolgens op het moment dat de inhoud weer kon worden gebruikt voor het hogere doel waarvan Guno Hoen had gedroomd: het inrichten van een *Hall of Fame*.

De doos werd gedurende een aantal jaren tussen verschillende partijen heen en weer geschoven. De doorbraak kwam toen de Stichting Sportdocumentatie Guno Hoen en de Stichting d'ONS er in 2015 gezamenlijk in slaagden een startsubsidie voor een sportmuseum te verkrijgen in het kader van de zogenaamde Twinning Faciliteit, gericht op het bevorderen van de maatschappelijke samenwerking tussen Nederland en Suriname. Het projectplan voorzag in de conservering en digitalisering van de fotocollectie en in het inrichten van een Hall of Fame met uitvergrotingen van foto's uit de collectie van Guno Hoen. Ook zouden een aantal van zijn boeken worden gedigitaliseerd.

Sportencyclopedie

Aan de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag werd een advies gevraagd over de wijze waarop de fotocollectie het beste gedigitaliseerd zou kunnen worden. Men was via het internet attent gemaakt op de collectie literaire en historische bronnen die beschikbaar is in de Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren. Deze was ontwikkeld nadat Suriname in 2003 geassocieerd lid was geworden van de Nederlandse Taalunie. De collectie omvat de teksten van bronnen variërend van Herlein's *Be-*

Het tijdelijk onderkomen van de collectie Guno Hoen, hier op een hotelbed in de Eco Resort Inn in Paramaribo. Foto: Cees Klapwijk.

schryving van de volk-plantinge Zuriname (1718) tot en met de *De brug van Paramaribo naar Willemstad (2007)* van Wim Rutgers.

Maar in de collectie was eveneens de door Ricky W. Stutgard verzorgde *De Eerste Surinaamse Sportencyclopedie (1893-1988)* beschikbaar, gedrukt in 1990 en gedigitaliseerd in 2011. Hiermee komen we uit bij de tweede *founding father* van de sportgeschiedschrijving in Suriname. De betekenis van Ricky Stutgard (geboren in 1960) voor de sportgeschiedschrijving heeft mede dankzij de digitalisering weer opnieuw de volle aandacht gekregen. 'Volmaakt is dit naslagwerk over 95 jaar sportleven in Suriname niet', moest de Nederlandse Bibliotheekdienst in haar bespreking van de encyclopedie even kwijt, maar toch: 'veelomvattend en door de alfabetische rangschikking van personen en sporten gemakkelijk te raadplegen. Daarbij heeft de samensteller zich goed gedocumenteerd. Goede informatiebron met veel zwart-wit illustraties. Passende omslag. Vanaf ca. 13 jaar.'⁵

Hoe het ook zij, het boek dat Stutgard als dertigjarige publiceerde, is een buitengewoon waardevolle bron van kennis over de Surinaamse sportgeschiedenis. Dankzij de digitalisering via de Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren heeft het opeens een groot internationaal bereik gekregen, en kon de inhoud ervan worden meegenomen in de plannen voor de ontwikkeling van het museum en zijn website.

Foto's swipen

De realisatie van de eerste fase van het museum vond plaats in de periode september 2015 tot november 2016, met op 6 november de opening door de Minister van Sport- en Jeugdzaken Fasail

⁴ Stichting d'ONS, zie www.stdots.nl

⁵ Tjen-A-Kwoei, G.T. *NBD/Biblion recensie*, hergebruikt door Bol.com (geraadpleegd op 13 oktober 2017).

Abdoelgafoer. Het is een nog bescheiden presentatie, maar een die goed past in het doel van de initiatiefnemers om, zoals Robert Buth het pleegt uit te drukken, 'sporters te memoreren en huldigen die op sportgebied één of meer uitzonderlijke prestaties hebben geleverd en als zodanig een belangrijke bijdrage hebben geleverd aan de sport en de ontwikkeling daarvan in Suriname'. In de ruimte, die ook wel voor schaakmiddagen, karate-examens en boekpresentaties wordt gebruikt, hangen een stuk of dertig uitvergrotingen van belangrijke momenten uit de Surinaamse sportgeschiedenis. Daarnaast zijn vitrines ingericht met memorabilia van Letitia Vriesde en Anthony Nesty.

Ook is een mediatafel opgesteld waarvan het display door een meubelmakerij in Paramaribo werd ingebouwd in een van lokaal hout geconstrueerde tafel. Op deze tafel kunnen bezoekers naar hartenlust *swipen* in gedigitaliseerde foto's en filmpjes en via deze tafel kan men ook de website van het museum raadplegen. De beelden van de mediatafel kunnen via een beamer worden geprojecteerd op de wand. Met het doel het museum een wat eigentijdse uitstraling te geven ontwierp de Surinaamse kunstenaar Ken Doorson een serie kleurige op de sport geïnspireerde beelden.

Dankzij het internet kon een verrassende vorm van projectmatige samenwerking ontstaan.

De website

Met haar website heeft het sportmuseum een belangrijke digitale component gekregen, waardoor het bereik van het initiatief aanzienlijk wordt vergroot. Hierdoor zijn de resultaten van het initiatief ook bereikbaar voor alle Surinamers, voor zover die via computer of smartphone een connectie hebben met het internet. Men kan op de website wat plaatjes en praatjes vinden over de context van het Sportmuseum. Maar belangrijker is dat via de knop 'Publicaties' verwijzingen zijn opgenomen naar de digitaal beschikbare bronnen van de Surinaamse sportgeschiedenis: de drie boeken van Guno Hoen en de *Sportencyclopedie* van Stutgard. Ook is beschikbaar het *Gedenkboekje ter gelegenheid van de opening van het Suriname stadion* van Philip Abraham Samson uit 1953, met onder andere een interessant stuk over 'de ontwikkeling van het voetbalspel in Suriname tot 1923'.

Aandacht van publiek, pers en kampioenen voor de mediatafel in het Sportmuseum in Paramaribo. Rechts: Letitia Vriesde. Foto: Hijn Bijnen.

Via de knop Encyclopedie komt men bij een specifieke wiki met informatie over personen uit de Surinaamse sportgeschiedenis. Als begin is deze wiki gevuld met namen die werden gefilterd uit de boeken van Stutgard en Hoen. Het wachten is nu op nieuwe kopij en op auteurs die naast Ricky Stutgard (die nauw betrokken is bij de ontwikkeling van het museum) deze wiki willen verrijken met nieuwe informatie en beeldmateriaal over de Surinaamse sportgeschiedenis.

Met de opening van het Sportmuseum voor Suriname is een basis gelegd waarop goed kan worden voortgebouwd. Hiertoe zijn ook in de loop van 2017 de statuten van de Stichting Sportdocumentatie Guno Hoen geactualiseerd. Het bestuur wordt momenteel gevormd door Robert Buth (voorzitter), Ricky Stutgard (secretaris) en Ray Wimpel (penningmeester). Er is een Raad van Advies ingesteld waarin Borger Breeveld, Cees Klapwijk en Theo Linscheer zitting hebben. Hiermee lijkt ruim voldoende bestuurlijke slag- en denkkraft aanwezig om het museum verder uit te bouwen en om hiertoe de benodigde middelen te gaan zoeken. Dat hierbij zo veel mogelijk samengewerkt zal blijven worden met het Surinaams Olympisch Comité ligt voor de hand.

Het museum blijkt, hoe bescheiden het ook nog is, enthousiasmerend te werken, zowel in Suriname als bij de Surinaamse gemeenschap in Nederland. Medewerking wordt spontaan of desgevraagd toegezegd en er worden al foto's en memorabilia aangeboden door sporters of hun nabestaanden. De initiatiefnemers staan open voor een ieder die hiertoe suggesties wil doen, en natuurlijk ook voor een ieder die in Suriname of Nederland wil bijdragen aan het vastleggen van de sportgeschiedenis: als informant, sponsor, onderzoeker, of anderszins.

Men kan in contact komen met de organisatie via dit mailadres: info@halloffame.sr